

Kjersti A. Skomsvold

Čím rýchlejšie kráčam, tým som menšia

premedia.SK

Kjersti A. Skomsvold

Čím rýchlejšie
kráčam,
tým som
menšia

premedia.SK

2012

Z nórskeho originálu *Kjersti Annesdatter Skomsvold: Jo
fortere jeg går, jo mindre er jeg*, Forlaget Oktober, Oslo, 2009
preložil Miroslav Zumrík
Redakcia Teodora Chmelová

This translation has been published with the financial
support of NORLA

Vydala Premedia Group, s. r. o., Bratislava 2012
Grafická úprava textu: Izabela Koska

Prvé vydanie

Copyright © Kjersti Annesdatter Skomsvold, 2009
Copyright © 2009, *Forlaget Oktober A/S*
Preklad © Miroslav Zumrík, 2012
ISBN 978-80-89594-17-7
ISBN 978-80-89594-93-1 (PDF)

Espenovi, Åsmundovi, mame a otcovi

VŽDY SA MI PÁČILO, keď som si po niečom mohla povedať *hotovo*. Vlastnoručne pletené klapky na uši na zimu, jar, leto, jeseň, Epsilonova kariéra... Skrátka, vždy som chcela všetko zvládnuť. Táto netrpezlivosť však neostala bez následkov, keď mi raz Epsilon podaroval k narodeninám orchideu. Niežeby som si ju práve želala, nikdy som nevedela pochopiť, aký zmysel má darovať kvetiny, ktoré tak či tak zvädnú. Mojm najväčším želaním bolo, aby Epsilon odišiel do dôchodku. Namietol: „Ale ja si niekde potrebujem oddýchnuť od...“ – a v tom okamihu sa mi zazdalo, akoby mal na jazyku „...našej samoty“, nakoniec však povedal: „...od nahoty.“ „Narážaš tým na mňa?“ ozvala som sa. „Nikoho nemenujem,“ uzavrel.

A tak som sa namiesto pre Epsilonu vyzliekala pre orchideu, ktorá sa čoskoro pokryla pukmi a potom ružovými kvetmi. „Kiež by si na mňa pôsobila rovnako,“ vzdychol si Epsilon.

Podľa návodu, ktorý sme k orchidei dostali, sa mala po odkvitnutí ostrihať, aby mohla byť po polroku opäť celá ružová. Každý deň som ju teda pozorovala a čakala. Nakoniec som to nevydrža-

la, nech už je to hotové, pomyslela som si a ostrihala som všetky kvety. Ostali len dve tenké stonky.

„Čo sa to tu stalo?“ čudoval sa Epsilon, keď sa vrátil z práce. „Musela som to urobiť,“ odpovedala som, „neodkvitala. Ale neboj sa, o šesť mesiacov, na jeseň, prídu nové kvety. Ak by som čakala dlhšie, možno by rozkvitla až na zimu.“

A tak prišla jeseň, zima a jar, kvety sa však už neobjavili, orchidea bola mŕtva. Na ďalšie narodeniny som dostala ozdobný vankúšik.

Keď tu teraz ležím v posteli, som opakom netrpezlivosti. Ten kúsok života, ktorý mi ostáva, by som si chcela ušetriť, kým nezistím, čo s ním. To sa však nedá, musela by som sa uložiť do mrazničky, a tá naša nad chladničkou je primalá. Vonku počujem ľudí vracajúcich sa z práce. Rozmýšľajú, čo budú mať na obed, a ja tu zatiaľ ležím. Pripomína mi to istú knihu.

Možno by som mala zhasnúť. To je však zrejme jedno, tá s kosou vidí aj potme, nájde si ma tak či tak. Prechádzam si po nohách aj po rukách. Rozmýšľam, čo sa mi stane osudným. Krútim palcami aj prstami. Ľavá polovica tela mi určite znečitlivela, pravá tiež. Najskôr ma však asi zradí srdce. Kým som nestretla Epsilonu, mala som srdce ako zvon. Teraz pripomína zvon bez srdca. Alebo to budú mandle, na tie sa nedá spoľahnúť.

Možno si dlho nikto neuvedomí, že je po mne. Čítala som o Číňanovi, ktorý ležal v byte mŕtvy dvadsať rokov, zistili to podľa novin na kuchynskom stole. Keď ho našli, bola z neho kostra v pyžame. Aj zo mňa bude kostra v pyžame. Alebo začnem zapáchať. Susedia si najprv pomyslia, že to tí Pakistanci na prízemí, a keď sa budú sťažovať aj oni, niekto si možno spomenie na paniu z druhého poschodia. „Nezastrelili tú za vojny?“ nebudú si istí. „Nie,“ odvetí June, sused z bytu oproti. „Videl som ju minulé Vianoce. Mali by sme zavolať záchranku.“

Ako malá som vždy snívala, že sa poveziem v sanitke. Keď som nejakú počula, držala som si palce a šepkala „Nech idú po mňa, nech idú po mňa“, nikdy však po mňa nešli, sanitky sa vzdalovali, sirény slabli. Aj teraz jednu v diaľke počujem. Prečo nejdú sem? Mám predsa čisté nohavičky a čoskoro zomriem. Ale namiesto toho je v záchranke iný človek, ktorý už nezodpovedá sám za seba.

Vonku sa stmieva. Pokúšam sa myslieť na niečo užitočné. Jediné, na čom mi teraz záleží, sú moje posledné slová. „Pravdepodobnosť, že umrieme, je nevyhnutne menšia než ϵ v prípade, že sa ϵ blíži nule,“ vyhlásila som pred Epsilonom. Neznelo to ako odo mňa a mne bolo ľúto, že som nepovedala niečo iné.

Chcem povedať niečo zmysluplné, a tak som

celú noc hore a pokúšam sa rýmovať. Je mi jasné, že už nevstanem. Potom sa však rozvidnie a ja si uvedomím, aká som hladná.

Podľa Epsilonu je štatisticky najpravdepodobnejšie umrieť v posteli.

Možno by som predsa len mala vstať.

ŽIŤ. VRHNÚŤ SA DO DŇA. Pred posteľou v spálni si však uvedomím, že vlastne ani neviem, ako sa do dňa vrhá. Začnem radšej so smútočnými oznámeniami ako zvyčajne.

Najprv však zamierim do kúpeľne. Na sebe mám tie isté čierne šaty ako včera a po všetky ostatné dni. Včera boli čiernejšie než inokedy. Epsilon je vzrastom malý, preto mi nie je jasné, prečo zrkadlo nad umývadlom visí tak vysoko. On je však vraj spokojný, kým si vidí cestičku vo vlasoch. Ja si nevidím nič, taká som pokrivená. Vystriem chrbát a dvihnem sa na končekoch prstov. Ledva si v zrkadle zazriem vrchnú polovicu tváre, vyzerám ako vodník Nøkken. Zvláštne, toto som ja. Dívam sa do očí sama sebe. Nemá zmysel byť pekná, ak si to nikto nevšimne. Vyjdem na chodbu po noviny.

June a jeho matka možno vedia, že žijem. Nebudem im však chýbať. Okrem mňa a Epsilon sú jediní, čo v bytovke žijú, odkedy ju postavili. Juneho si pamätám ešte ako chlapca. Jeho mama nevie vysloviť „r“ a meno mu pravdepodobne vymyslel otec, ktorého, ak sa nemýlim,

mimoriadne zaujímalo runové písmo. A revízorky účtov. Juneho matka je jednou z mála, s ktorými sa zdravím. Práve sme sa vtedy prisťahovali a mne nenapadlo nič lepšie. „Dobry deň,“ prehodila som niekoľkokrát denne. Čoskoro nastali problémy. Ráno to šlo ešte hladko, potom sme sa však stretli, keď sa ona vracala so zemiakmi z pivnice a ja z miestnosti s bicyklami. „Dobry deň,“ zopakovala som. O čosi neskôr sme na seba natrafili napríklad pred pracovňou a po niekoľkých hodinách ešte raz. „Dobry večer... opäť sa vidíme,“ precedila som cez silený úsmev. Keď som potom mala vyniesť odpadky, kým sa ona vonku zaoberala niečím nedefinovateľným, musela som predstierať, že som si ju nemohla všimnúť, pretože potme zle vidím, a že musím pred sebou hmatkať, aby som k šachte s odpadkami vôbec trafila. Na druhý deň prišlo ďalšie „dobré ráno“ a náš rozpačitý kruhový tanec sa začal odznova. Odľahlo mi, keď ju muž opustil kvôli revízorke z bytu pod nimi a Juneho mama prestala vychádzať z bytu. June bol ešte dieťa, musel však všetko zvládať za ňu. Nečudo, že ako dospelý nikdy nebol sympatický. Epsilon ani mňa nezdraví a ja jeho tiež nie. Po tom, čo sa z bytovky odsťahovala jedna nahluchlá, som všetko zdravenie prenechala Epsilonovi. „Dobré ráno,“ skúšal to s Junem. Ten však neodpovedal, akurát nám raz ukázal prostredník. „Zvlášť-

ne,“ zareagoval Epsilon bez stopy irónie – on nikdy nie je ironický –, „taký pozdrav som ešte nevidel, musel sa ho naučiť v skautskom tábore.“

June alebo jeho mama občas vykuknú spoza dverí súčasne so mnou, keď si ráno berú noviny z rohožky. Vždy je to rovnako nepríjemné.

Sadnem si za kuchynský stôl ku krajcom chleba a na druhý pokus otvorím noviny na správnej strane. Keď si v nákupnom centre kúpim vanilkovo-kokosové šišky, jem ich vždy tak, že začnem plnkou uprostred, preto je prehľad tých, ktorí zbankrotovali, kokosovou múčkou novín, smútočné oznámenia sú vanilková plnka. Odľahne mi, že som dnes svoje meno medzi oznámeniami nenašla. Na druhej strane, také oznámenie by vlastne dokazovalo, že som existovala. Rozmýšľam, či by som mohla poslať svoje vlastné oznámenie už teraz a poprosiť redakciu, aby ho zverejnila, keď nadíde čas. Predtým som oznámenia čítala, len aby som sa potešila, že žijem dlhšie než ten alebo onen, teraz si však myslím, že to nemá význam. Všetci predsa žijeme len okamih.

Ostaneš v našich srdciach, ostaneš v našich myšliach, tam vnútri nájdeš pokoj ako drahá, vzácna spomienka.

Keby si ma tak pamätali peknú, múdru a zábavnú! Ak by som mala deti, mohli by po mne zdediť talent, nech už by bol akýkoľvek, a ešte

by sa rozšírilo moje životné motto: „Keď tá, dcérka, niekedy budú fotografovať, vždy trochu vyfúkni, zväčší ti to pery.“

Príroda chce totiž iba zachovať a šíriť druhy, na jednotlivcov kašle. V skutočnosti jej ide o to, aby jednotlivci žili čo najkratšie a aby sa generácie striedali a evolúcia napredovala čo najrýchlejšie. Zvýhodňuje to v boji o život.

„Zájmy prírody sú teda v ostrom protiklade so záujmami nás jednotlivcov,“ vyhlásil Epsilon.

„A nehovorím to stále?“ zareagovala som. Odkedy umrel Stein, pohltila Epsilonu jedna kniha. „Čo to vlastne čítaš?“ nedalo mi. „Schopenhauerove myšlienky o smrti,“ odpovedal, „pokúšam sa zmieriť s tým, že Stein už nie je s nami.“ „A nie si ty nábožensky založený?“ zarazila som sa. „Nie.“ „Takže pre Steina hľadáš iné riešenie?“ skúšala som ďalej. „Vlastne áno, možno,“ prikývol. „Tvrdí Schopenhauer niečo múdre?“ chcela som vedieť. „Že Stein stále žije ako istá svetová vôľa, znie možno trochu prehnane,“ začal Epsilon, „ale na tom, že žije ďalej ako rod psa, môže niečo byť.“ „Takže ak si predstavím nejakého psa pred tisíc rokov, ktorý niekde v záhrade žerie trávku, akoby to malo vyriešiť všetky jeho problémy, bude to istým spôsobom ten istý pes, čo tam tú trávku žerie dnes?“ položím otázku. „Ak by to aj bola pravda, veľmi ma neuteší, Stein bol predsa Stein,“ dodám. „Podľa Schopenhauera sa